έκδοση για τον **πολιτισμό** και την **ανάπτυξη**

Ιανουάριος - Μάρτιος 2021

αιθήρ
περιοδικό

200 χρόνια επανάσταση

τεύχος 5 - α' έκδοση

διατίθεται **ΔΩΡΕΑΝ**

Ιανουάριος - Μάρτιος 2021

τεύχος 5 - α' έκδοση

Λίγα λόγια ...

Αιθήρ, το πέμπτο στοιχείο του κόσμου. Η πεμπτουσία, ο συνδετικός κρίκος του σύμπαντος, η θεϊκή πνοή. Συμβολικός λοιπόν ο τίτλος του εντύπου, γιατί πως μπορεί να ερμηνεύσει κανείς το μεράκι, το φιλότιμο, τον έρωτα, το ταλέντο, την έμπνευση. Αυτά ακριβώς που χρειάζονται για να έχει η ζωή μας ποιότητα. Αυτά που γεννούν πολιτισμό, που χαρίζουν ομορφιά. Αυτά που μπορούν να φέρουν στην πολιτεία μας ανάπτυξη, πρόοδο κι ευημερία. Πολιτισμός και Ανάπτυξη λοιπόν είναι η θεματογραφία του εντύπου Αιθέρος, συνδετικό δεσμό της θεωρίας με την πράξη. Του πνεύματος και της ύλης. Στόχος δηλαδή του εντύπου είναι να αποτελέσει βήμα σύγχρονής έκφρασης απόψεων για την ανάδειξη του πολιτισμού μας και την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης. Την κοινή μας Πρόοδο. Ο Αιθήρ φιλοξενεί σκέψεις, στοχασμούς, απόψεις, προβληματισμούς, μελέτες, προτάσεις. Αντικειμενικός του σκοπός είναι η κατανόηση της πραγματικότητας μας, η γνώση των δυνατοτήτων μας, η καταγραφή των αδυναμιών μας και η εξεύρεση λύσεων. Αν η επίτευξη του ευ ζην είναι ένα αέναο πρόβλημα της ανθρωπότητας, σήμερα αυτό απαιτεί περισσότερο από ποτέ τη συμμετοχή όλων μας. Συμμετοχή με μεράκι, με όρεξη, συμμετοχή ανθρώπων εμπνευσμένων από τον πολιτισμό μας, ανθρώπων ερωτευμένων με τη ζωή.

Περιεχόμενα

Τα κείμενα είναι του οικονομολόγου - συγγραφέα **Δημήτρη Γεωρ. Κουτσονίκα** ο οποίος φέρει ακέραια και αποκλειστική ευθύνη του περιεχομένου τους.

Μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί του στο email: dkoutsonikas@yahoo.com
ή να επισκεφτείτε την προσωπική του ιστοσελίδα www.emfilox.gr

Έκδοση: 1 Φεβρουαρίου 2021

ISBN: 9-772654-183101-05

ISSN: 2654-1831

Θεία Πρόνοια

Η ιστορία μοιάζει με μεγάλο ορμητικό ποτάμι. Οι άνθρωποι, πάντα δέσμιοι των επιλογών τους, το χρησιμοποιούν αν είναι ικανοί για να πάνε στον προορισμό τους ή παρασύρονται στο χαμό ή τη σωτηρία, ανάλογα με την τύχη τους. Σπανιότερα, λαοί δυνατοί αλλάζουν τη ροή της ιστορίας. με εκατόμβες θυσιών, όμοια με αναχώματα τα κορμιά ηρώων, στομώνουν τότε τη ροή του ποταμιού, ορθώνονται βουνό που το αναγκάζει να στρίψει. Τέτοια περίπτωση ήταν η Ελληνική Επανάσταση του 1821. Πρώτο ανάχωμα, θεμέλιο της αναγέννησης, τα κορμιά των ανδρών, των γυναικών και των παιδιών του Σουλίου. Δύναμη τους το υπέρ πάντων ύψιστο ιδανικό της ελευθερίας. Δεν δίστασαν τελικά να θυσιάσουν τα πάντα για να μείνουν ελεύθεροι. Πάνω από όλα, ακόμα και πάνω από το ίδιο το Σούλι, πάνω από την ύλη, έβαλαν την Ιδέα. Έτσι όπως ακριβώς την είχαν κληρονομήσει από τους προγόνους τους: μέσα στην κιβωτό του Ελληνικού Έθνους.

Η ολοκληρωμένη ωστόσο γνώση της ιστορίας πιστεύω ότι προϋποθέτει κατανόηση των ανθρώπων που την έγραψαν. Τόσο των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της σουλιώτικης κοινωνίας αλλά και του χαρακτήρα καθενός ξεχωριστά από τους πρωταγωνιστές. Συναισθανόμενοι όμως παράλληλα ότι η πείνα, ο πόνος, η κούραση, ο φόβος, η ελπίδα, η πίστη είναι αισθήματα και συναισθήματα που καθορίζουν τις ανθρώπινες αποφάσεις και πράξεις. Τόσο ως αποτέλεσμα συλλογικών ενεργειών όσο και ατομικών πράξεων. Άλλο πράγμα για παράδειγμα να είναι κανείς γενναίος χορτάτος κι άλλο όταν λιμοκτονεί. Άλλο να θυσιάζει κανείς τη δική του τη ζωή κι άλλο τη ζωή της γυναίκας του και των παιδιών του. Αλλιώς πάλι σκέφτεται κάποιος που έχει να κοιμηθεί μερόνυχτα κι αλλιώς αντιδρά κάποιος που ακούει να σκούζουν πληγωμένα παιδιά. Όλα αυτά κι άλλα πολλά, που μπορεί να φαντάζουν λεπτομέρειες, αλλά ζυγίζουν βουνό όταν κανείς αρνείται πλούτη και τιμές κι επιλέγει τη θυσία.

Αυτοί λοιπόν που μετά από διακόσια χρόνια μέσα στη θαλπωρή τους ετοιμάζονται να κρίνουν λάθη και παραλείψεις ας αναλογιστούν το ύψος των αγώνων εκείνων κι ας αναρωτηθούν. Πως είναι να νιώθει κανείς μέσα στη φωτιά; Πόσο εύκολο είναι να πάρει κανείς την απόφαση που πήραν οι Σουλιώτες; Πόσοι σήμερα θα τους ακο-

λουθούσαν;

Η προσωπική γνώμη πάντως που έχω σχηματίσει είναι ότι οι Σουλιώτες Καπεταναίοι κινούνταν, παρά τις φαινομενικές διαφωνίες, από κοινού. Οι Κουτσονίκας, Μπότσαρης και Τζαβέλλας που είχαν την ευθύνη της διοίκησης, στα χρόνια της εξόδου, έπρατταν κατόπιν συνεννόησης και βάσει σχεδίου. Η γνώμη μου αυτή στηρίζεται στη λογική ανάγνωση τόσο των γεγονότων μέχρι και την πτώση του Σουλίου, όσο και στη συμπεριφορά των Σουλιωτών, λίγα χρόνια αργότερα, κατά την Εθνεγερσία. Εκτιμώ δηλαδή ότι, όσο κι αν διαφωνούσαν επί του πρακτέου, τελικά αποφάσιζαν, παρά τις προσωπικές αντιθέσεις, συνδυασμένες κινήσεις με γνώμονα το καλό της πατρίδας τους. Σίγουρα βέβαια στις σκοτεινές εκείνες εποχές, έχοντας μάλιστα να αντιμετωπίσουν έναν επικίνδυνο αντίπαλο, δεν θα κοινολογούσαν την πολιτική τους, ούτε θα την έθεταν σε δημόσια διαβούλευση. Αυτήν μου την πεποίθηση την στηρίζω τόσο στη λογική όσο και στο γνωστό ιστορικό αποτέλεσμα κατά το οποίο τελικά όλοι ανεξαιρέτως πολέμησαν μέχρις εσχάτων. Δεν έζησαν να γράψουν απομνημονεύματα, αλλά η παρακαταθήκη τους μεταδόθηκε στα παιδιά και τα εγγόνια τους που γλίτωσαν και αγωνίστηκαν στην Επανάσταση. Αν μελετήσει κανείς τον τρόπο που πολιτεύθηκαν οι Σουλιώτες το διάστημα 1820 – 1829 θα διαπιστώσει ότι ούτε αφελείς ήταν, ούτε δίσταζαν να παρασύρουν τον εχθρό. Είχαν μπέσα, αλλά όταν ο αντίπαλος ήταν φαύλος ήξεραν άριστα να τον ξεγελάσουν. Οι μυθικοί Καπεταναίοι του 1790 το μπορούσαν ακόμη καλύτερα από τα εγγόνια τους. Προσπάθησαν να ξεγελάσουν τον Αλήπασα και το κατάφεραν. Γι’ αυτό κι εκείνος λύσσαξε να τους εξοντώσει. Εκεί που απέτυχαν ήταν η μη εξασφάλιση συμμαχιών που θα τους επέτρεπε την τροφοδοσία της επαρχίας τους, αλλά οι τότε συνθήκες ήταν απαγορευτικές.

Απλοϊκές προσεγγίσεις της σουλιώτικης ιστορίας, τόσο από παλιότερους όσο και από σύγχρονους συγγραφείς, δεν στέκονται λογικά κατά τη γνώμη μου. Μοιάζουν με το να πιστεύει κάποιος ότι ο τρωϊκός πόλεμος έγινε για τα μάτια της ωραίας Ελένης... Θα τολμούσε ο Τζαβέλλας ή ο Μπότσαρης ή ο Γούσης να πάρουν φλωριά από τον Αλήπασα και να τριγυρνάν μετά στο Σούλι; Θα τους κρεμούσαν οι Σουλιώτες ανάποδα! Θα ανέχονταν την προδοσία ο Δράκος ή ο Δαγκλής ή ο Μαλάμος ή ο Βεΐκος ή ο Ζέρβας; Πόσο μάλλον να ανέχονταν πείσματα κι εγωϊσμούς ή μικροπρέπειες. Άλλωστε τις όποιες

συκοφαντίες της εξανεμίζει η διαχρονική συμπεριφορά των Σουλιωτών από την αρχαιότητα μέχρι τα νεότερα χρόνια. Δεν είναι μόνο οι περιπτώσεις του Μάρκου Μπότσαρη ή του Αθανάσιου Κουτσονίκα αλλά και του Κίτσου Τζαβέλλα που αν και πρωθυπουργός πέθανε πτωχός, όπως ομοίως αργότερα ο ήρωας Παναγιώτης Δαγκλής και τόσοι άλλοι. Βέβαια η απλοϊκότητα της ιστορικής ανάγνωσης κρύβει ενίοτε και σκοπιμότητες. Γεγονότα οικουμενικής σημασίας ελκύουν το ενδιαφέρον της παγκόσμιας διπλωματίας και κατά συνέπεια μυστικών υπηρεσιών, πρακτόρων και τυχοδιωκτών.

Είναι απαραίτητη λοιπόν η ταυτόχρονη αντίληψη του ιστορικού πλαισίου της εποχής εκείνης. Στις αρχές του 19ου αιώνα το Σούλι βρέθηκε μόνο του να παλεύει απέναντι στην κραταιά Οθωμανική Αυτοκρατορία με όλες τις Μεγάλες Δυνάμεις εχθρικές ή το λιγότερο αδιάφορες. Ο κόσμος ολόκληρος βίωνε μια παγκόσμια διαμάχη μεταξύ δεσποτισμού και φιλελευθερισμού. Την εποχή εκείνη για παράδειγμα ο Ναπολέων Βοναπάρτης σχεδίαζε μυστικά την εκστρατεία του στην Αίγυπτο. Σχέδια που κράτησε κρυφά απ’ όλους. Για το σκοπό αυτό επικοινώνησε τόσο με το Ρήγα Βελεστινλή όσο και με τους Σουλιώτες, ίσως για παραπλάνηση. Οι αντίπαλοι του περίμεναν απόβαση στην Ήπειρο κι αυτός κατευθύνθηκε στην Αίγυπτο.

Οι μυστικές υπηρεσίες όλων των τότε Μεγάλων Δυνάμεων της Γαλλίας, της Αγγλίας, της Ρωσίας, της Αυστρίας, της Πύλης είχαν στραμμένη την προσοχή τους στο Σούλι. Οι διεθνείς συμμαχίες άλλαζαν διαρκώς, προσαρμοζόμενες στα εκάστοτε εθνικά συμφέροντα, ενόψει της πανευρωπαϊκής σύγκρουσης. Μπροστά τους ο Αλήπασας ήταν απλή περίπτωση. Ήταν δολοπλόκος, υποχθόνιος, μοχθηρός αλλά δεν έφτανε με τίποτα το Διβάνι. Για την ακρίβεια λειτούργησε ως όργανο του Σουλτάνου. Πολύτιμο εκείνη την περίοδο που όταν αργότερα έχασε τη χρησιμότητα του βγήκε από τη μέση.

Η Θεία Πρόνοια όμως εξασφάλισε τελικά την απελευθέρωση των Ελλήνων με όργανα της τους Φιλικούς, τον Καποδίστρια, τον Υψηλάντη, τους Σουλιώτες, τους Καπεταναίους και την Ομογένεια. κι ας μην βιαστούν να πουν κάποιοι ότι στην ιστορία δεν χωρούν μεταφυσικές προσεγγίσεις... Το υπέγραψαν με το αίμα τους οι πλέον αρμόδιοι. Οι ίδιοι οι Αγωνιστές. Όλοι τους ανεξαιρέτως. Από τον Ρήγα και τους Σουλιώτες μέχρι τους Κλέφτες και τους Αρματωλούς όλοι πάλεψαν υπέρ Πίστεως και Πατρίδος. Μπορεί οι ηγέτες της Ιεράς Συμμαχίας να

διεκδικούσαν για τον εαυτό τους τη θέση του θείου εντολοδόχου αλλά διαψεύστηκαν. Το μεγαλείο του θαύματος της απελευθέρωσης των Ελλήνων ήταν τόσο υψηλό που μόνο με τη δύναμη της πίστης στο Θεό κατέστη εφικτό. Αυτό το είχαν νιώσει τότε όλοι οι Έλληνες και υψώθηκαν σταδιακά πάνω από το σαρκίο τους. Βρήκαν σιγά σιγά τη δύναμη να υψωθούν της ανθρώπινης υπόστασης. Να νικήσουν την ύλη. να υψώσουν το ανθρώπινο Πνεύμα. Αυτό ήταν το θαύμα της ελληνικής ψυχής το 1821.

Οι Σουλιώτες ήταν άνθρωποι που αγαπούσαν τη ζωή και γι' αυτό είχαν ριζώσει εκεί ψηλά. Για να ζήσουν, αλλά να ζήσουν όμορφα, δηλαδή να ζήσουν ελεύθερα. Πάλεψαν γι' αυτό. Αγωνίστηκαν με όλες τους τις δυνάμεις και πάνω απ' τις δυνάμεις τους. Όταν όμως η πείνα, η δίψα κι η ανάγκη τους ανάγκασαν να επιλέξουν μεταξύ σκλαβιάς και θανάτου, διάλεξαν τον θάνατο. Δεν ήθελαν το χαμό τους. Προσπάθησαν να τον αποφύγουν, αλλά τελικά πήραν τη μεγάλη απόφαση της θυσίας. Αυτή, μέσα από το ολοκαύτωμα, τον ξεριζωμό, τις πείνες, τις κακουχίες, τη φτώχια, τους ατσάλωσε. Η σουλιώτικη μαγιά πυρώθηκε στο καμίνι της πτώσης κι απόκτησε μέταλλο καθάριο, δυνατό. Η γενιά των Σουλιωτών που ανδρώθηκε στην ξενιτιά έδωσε τους ημίθεους Σουλιώτες του 1821.

Όμως, λίγο πριν φέξει η λευτεριά, κάλυψε τους Έλληνες βαρύ σκλαβιάς σκοτάδι. Το Σούλι χάθηκε ως ύλη, ως έδαφος κι έγινε ιδέα. Έγινε φως! Φως ελληνικό που φώτισε το δρόμο της ελευθερίας. Έγινε ιδέα, έγινε σύνθημα: ελευθερία ή θάνατος. Έτσι από τις στάχτες του Σουλίου αναγεννήθηκαν όχι μόνο οι Σουλιώτες αλλά όλοι οι Έλληνες. Ξαναγεννήθηκαν ελεύθεροι! Αυτή είναι η ιστορία του Σουλίου. Ιστορία ζώσα. παντοτινό παράδειγμα ευζωΐας. Η ιστορική συνέχεια τότε δικαίωσε την προαιώνια ελληνική σοφία, χάρισμα ανεκτίμητο στην ανθρωπότητα: η ιδέα νικάει την ύλη. Γι' αυτό άλλωστε και η θυσία τους έγινε αμέσως οικουμενικό σύμβολο. Δίδαξαν τον κόσμο ολόκληρο ότι το ιδανικό της Ελευθερίας νικά και τυράννους και πλούτη και δολιότητες και μίση και έχθρες και φθόνους. Αποτέλεσμα; 200 χρόνια μετά Αλήπασας δεν υπάρχει! Οι Σουλιώτες όμως υπάρχουν ακόμα, είναι εδώ! ελεύθεροι! Κράτησαν έτσι ζωντανή την παρακαταθήκη του γέρο Κουτσονίκα που σκοτώθηκε με τους γιους του πολεμώντας στο Σέλτσο: «...όπου υπάρξουν οι Σουλιώτες, εκεί θα υπάρξει και το Σούλι...». Ιδέα αιώνια λοιπόν το Σούλι.

Φάρος ελευθερίας που φωτίζει τον ελληνικό τρόπο ευζωΐας, σφραγίζοντας με το αίμα τους τη ρήση των αρχαίων προγόνων τους: βάση της ευδαιμονίας η ελευθερία και της ελευθερίας η ευψυχία. Ο αγώνας τους στο Σούλι κι η θυσία τους σε Ζάλογγο και Σέλτσο ύψωσαν τότε τα ελληνικά ιδανικά, σε ιδανικά πανανθρώπινα._ (δγκ)

από το βιβλίο «ο Θρύλος των Σουλιωτών» του Δ. Γ. Κουτσονίκα

εκδόσεις Ινφογνώμων, Αθήνα, 2019

Οι επαναστάσεις των Ελλήνων

Την αρχή έκαναν μόλις πέντε χρόνια μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης οι Αιτωλοί. Το 1458 οι ανυπόταχτοι ορεινοί Αιτωλοί εισέβαλλαν σε περιοχές της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας λαφυραγωγώντας και κατανικώντας τους Τούρκους.

Η ουσιαστική κατάκτηση της Ελλάδας από τους Οθωμανούς είχε ξεκινήσει από το 1430 με την άλωση της Θεσσαλονίκης. Η πτώση της Μακεδονίας άνοιξε το δρόμο για την υποδούλωση ολόκληρου του ελληνικού χώρου. Ακολούθησε η πτώση της Ηπείρου και σταδιακά ολόκληρης της Ελλάδας. Οι Μακεδόνες όμως όπως και οι Ηπειρώτες, οι Πόντιοι, οι Κρητικοί αλλά και όλοι οι Έλληνες δεν σταμάτησαν καθ' όλη τη διάρκεια της σκλαβιάς τους να αγωνίζονται για απελευθέρωση.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής επαναστάσεις:

1473 μ.Χ.

Επανάσταση Ιωάννη Βλάσση στη Χειμάρρα

1481 μ.Χ.

Επανάσταση Κορκόδειλου Κλαδά

1489 μ.Χ.

Επανάσταση Ανδρέα Παλαιολόγου

1570 μ.Χ.

Επανάσταση Ελλήνων στην Ήπειρο με την υποκίνηση των Βενετών

1585 μ.Χ.

Επανάσταση Ακαρνάνων υπό τον Μπούα Γρίβα και Ηπειρωτών υπό τους Δράκο και Μαλάμο

1611 μ.Χ.

Επανάσταση Ηπειρωτών και μαρτυρικός θάνατος του επικεφαλής εθνομάρτυρος Επισκόπου Διονυσίου του Φιλοσόφου

1684 μ.Χ.

Επανάσταση σε Ακαρνανία και Χειμάρρα

1765 μ.Χ.

Επανάσταση σε Χειμάρρα και Μαυροβούνιο

1770 μ.Χ.

Ορλωφικά

1787 μ.Χ.

Επανάσταση του Λάμπρου Κατσώνη

1807 μ.Χ.

Υπεράσπιση Λευκάδας από τους ενωμένους Έλληνες οπλαρχηγούς υπό τον Καποδίστρια

Πέραν αυτών διαρκείς ήταν τοπικές επαναστατικές δράσεις των Ποντίων, των Κρητικών και των Μανιατών αλλά και άλλων αδάμαστων Ελλήνων. Τον αγώνα των Ελλήνων φώτιζαν με τη δράση τους εθνομάρτυρες όπως ο Επίσκοπος Σεραφείμ, ο Πατριάρχης Παρθένιος, ο Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Ρήγας Βελεστινλής και αμέτρητοι άλλοι. Η τελευταία προσπάθεια πριν την Εθνεγερσία του 1821 έγινε στην Μακεδονία το 1808 με την Επανάσταση του Παπαθύμιου Βλαχάβα._ (δγκ)

Ζάλογγο

Το Ζάλογγο έγινε παγκόσμιο σύμβολο ελευθερίας όταν κάποιες Σουλιώτισσες προτίμησαν να πεθάνουν ελεύθερες παρά να ζήσουν σκλάβες. Το περιστατικό συνέβη λίγες μέρες πριν τα Χριστούγεννα

του 1803 όταν η φάλαγγα της φάρας Κουτσονίκα στάθμευσε στο Ζάλογγο λίγο μετά την έξοδο του Σουλίου. Βέβαια δεν ήταν το μόνο γεγονός που οι Σουλιώτισσες απέδειξαν τον ηρωϊσμό τους και την αγάπη τους για ελευθερία. Ακολούθησε η Ρηνιάσσα και το Σέλτσο. Όμως το Ζάλογγο προτιμήθηκε από ξένους φιλέλληνες για να τραγουδήσουν και να εξυμνήσουν το ένδοξο Σούλι στα πέρατα της οικουμένης. Γι' αυτό και ντύθηκε με την άχλη του μύθου. Η αληθινή ιστορία όμως είναι ακόμη συναρπαστικότερη.

Το δίλημμα που αντιμετώπιζαν οι αρχηγοί του Σουλίου το 1803 ήταν τεράστιο. Διάσωση του εδάφους ή διάσωση των Σουλιωτών; Γνώριζαν άριστα ότι από τα Ορλωφικά και μετά αντιμετώπιζαν ολόκληρη την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Το κατάφερναν για πολλά χρόνια. Οι διεθνείς συγκυρίες όμως είχαν ραγδαία επιδεινωθεί χωρίς να διαφαίνεται διέξοδος. Άντεξαν καρτερικά πολυετή πολιορκία και στρατιωτικά δεν ηττήθηκαν ποτέ. Αντίθετα κατατρόπωσαν πάντα τους αντιπάλους τους. Ακόμα όμως κι αν εξολόθρευαν τη στρατιά του Αλήπασα, το Διβάνι θα έστελνε άλλους. Επέλεξαν τελικά να θυσιάσουν το Σούλι για να σώσουν τους Σουλιώτες και η ιστορία τους δικαίωσε. Μετά από δεκαεπτά ακριβώς χρόνια 1.000 – 1.500 Σουλιώτες πολεμιστές ήταν στη διάθεση του Έθνους για την Επανάσταση αφού η απόφαση των ηγετών του Σουλίου διατήρησε μάχιμο το καλύτερο πολεμικό σώμα των Ελλήνων. Αυτό το είχε εντοπίσει ο Αλήπασας και γι' αυτό προσπάθησε, χωρίς επιτυχία, να τους εξοντώσει ολοκληρωτικά. Οι Σουλιώτες τσακώνονταν για το ποιός θα πρωτοσκοτωθεί για το Σούλι. Μάλωναν για τη δόξα και την παλικαριά τους. όχι για φλουριά, ούτε για ξένα αξιώματα. Στην πονηριά απαντούσαν με πονηριά και φύλαγαν τα σχέδια τους μυστικά. Σίγουρα δεν θα τα εκμυστηρεύονταν σ' έναν ξένο όπως ο Περραιβός που από άγνοια ή δόλο έγραψε λάθος συμπεράσματα. Από τη στιγμή πάντως που δεν σώθηκαν μαρτυρίες των πρωταγωνιστών οφείλουμε να χρησιμοποιήσουμε τη λογική μας. Να διαβάσουμε την ιστορία ολοκληρωμένα και να δούμε ακέραιη την εικόνα.

Ο γέρο Κουτσονίκας εκφράζοντας τη γνώμη των ηγετών του Σουλίου πρότεινε: «Αδερφοί πατριώτες, μ' όλες τις προσπάθειες όλων μας να διατηρήσουμε την αιματοβαμμένη γη των πατέρων μας, στάθηκε αδύνατον να τη διατηρήσουμε απέναντι τόσο μεγάλου εχθρού. Οι προσπάθειες μας έφτασαν στο τέρμα τους και καθένας μας έχει α-

ναπαυμένη τη συνείδηση του, διότι εκπλήρωσε δεόντως το καθήκον του. Ήδη δε, μας απειλεί αφενός ο κίνδυνος του εχθρού, αφετέρου η γενική καταστροφή εκ της πείνας και της έλλειψης ύδατος. Όθεν ανάγκη πάσα αδερφοί να σκεφτούμε με ποιό τρόπο μπορούμε να σώσουμε τις γυναίκες και τα παιδιά μας για να μην πέσουν αιχμάλωτοι στα χέρια του βάρβαρου εχθρού μας. Περί της παρακαταθήκης αυτής πρέπει να σκεφτούμε, πατριώτες, κι όχι για τους εαυτούς μας. Κι όταν διαφυλάξουμε την παρακαταθήκη αυτή, σώζεται κι η πατρίδα. Διότι όπου υπάρξουν οι Σουλιώτες εκεί θα υπάρξει και το Σούλι. Το δε έδαφος αυτό, το οποίο δια της βίας αναγκαζόμαστε να εγκαταλείψουμε, δεν θα αφήσουμε να απαλλοτριωθεί στον αιώνα τον άπαντα». Οι Σουλιώτες συμφώνησαν.

Μετά την αναχώρηση του Αλήπασα ο γιος του Βελή Πασάς επικεφαλής της οθωμανικής στρατιάς, δέχτηκε συμφωνία με τους όρους των Σουλιωτών. Θα έφευγαν ένοπλοι συν γυναιξί και τέκνοις με όλα τα υπάρχοντα τους χωρίς να ενοχληθούν από τους αντιπάλους. Η αναχώρηση θα γίνονταν σε τρεις φάλαγγες: η μία με επικεφαλής τον Κουτσονίκα θα κατευθύνονταν στο Ζάλογγο της επαρχίας Λάμαρης, η άλλη με επικεφαλής τον Μπότσαρη θα πήγαινε στα Τζουμέρκα και η τρίτη με επικεφαλής τον Τζαβέλλα θα έμπαινε στην Πάργα. Στις 12 Δεκεμβρίου του 1803 αναχώρησε πρώτη η φάλαγγα των Κουτσονικαίων μαζί με τους Γουσαίους, Μαλαμαίους, Καραμπίνηδες, Φωτομαραίους, Τζωρτζαίους, Μποτζαίους και άλλους Σουλιώτες, 1.000 περίπου, που εγκαταστάθηκαν στο Ζάλογγο. Μαζί τους μέχρι εκεί πήγε κι ο Κίτσος Μπότσαρης με τους ανθρώπους του που συνέχισε για το Βουλγαρέλι όπου βρίσκονταν η οικογένεια του. Η φάλαγγα του Τζαβέλλα, 2.000 περίπου, αφού παρέλαβε την οικογένεια του που ήρθε από τα Ιωάννινα, όπου βρίσκονταν φιλοξενούμενη του Αλήπασα, αναχώρησε μετά από λίγο για την Πάργα μαζί με τους Δρακαίους, Ζαρμπαίους, Πανομαραίους, Δαγκλαίους, Καλογεραίους και άλλους Σουλιώτες.

Στο Κούγκι έμεινε ο γεροκαλόγερος Σαμουήλ για να παραδώσει τα μπαρουτόβολα στους Οθωμανούς. Αντ' αυτού παρέδωσε τον εαυτό του ολοκαύτωμα στα χέρια του Υψίστου. Μαζί του ανατινάχτηκαν λίγοι γέροι Σουλιώτες και Οθωμανοί. Ο καλόγερος Σαμουήλ πολέμησε με αυταπάρνηση μαζί με τους Σουλιώτες. Ως την έσχατη ώρα, άοκνος, φρόντιζε για τη σωτηρία τους συμβουλεύοντας την αγάπη

στην πατρίδα. Η πατρίδα σώζει, τους έλεγε. Έζησε ελεύθερος με το τουφέκι στο χέρι και πέθανε υπέρ Πίστεως και Πατρίδος. Όρθιος πάνω στη μπαρούτι έστειλε την αθάνατη απάντηση στον τύραννο: «δεν είναι άξιος ο Βεζύρης να πιάσει άνθρωπο που δεν φοβάται και που γνωρίζει το δρόμο του θανάτου». Άναψε την μπαρούτη κι δια του θανάτου έζησε αιώνια.

Ο δόλιος Αλήπασας λύσσαξε από την ανατίναξη του Σαμουήλ. Ανίκανος να συλλάβει τη δύναμη του ελληνικού πνεύματος, σκλάβος της σάρκας, διέταξε να σκοτώσουν όλους τους Σουλιώτες που είχαν φύγει. «Ο γιος μου ορκίστηκε, όχι εγώ», έλεγε και με αφορμή το Κούγκι έστειλε τον Σελιχτάρ Μπόντα με 4.000 πολεμιστές να εξοντώσει τη φάλαγγα του Τζαβέλλα πριν μπούν στην Πάργα, άλλα πρόλαβαν τελευταία στιγμή να σωθούν, με τη βοήθεια των Παργινών, χάνοντας όμως όλα τα πράγματα τους. Ταυτόχρονα ο ίδιος ο Αλήπασας επικεφαλής 15.000 στρατευμάτων εκστράτευσε κατά του Κουτσονίκα. Οι Σουλιώτες, έχοντας σταθεί τέσσερις μέρες στο Ζάλογγο, έμαθαν τυχαία ότι έρχονται εναντίον τους χιλιάδες Οθωμανοί. «Έρχονται οι Τούρκοι»! φώναξαν ο Αθανάσιος Βάγιας με έναν άλλο Σουλιώτη που τους είχαν δει. Αμέσως έλαβαν θέσεις μάχης υπό τον Καπετάν Κουτσονίκα. Οι πρώτοι 3.000 πολεμιστές υπό τους Άγο Μουχουρδάρη και Μέτζο Μπόνο επιτέθηκαν αμέσως στους Σουλιώτες. Άντρες και γυναίκες πάλεψαν σαν λιοντάρια μακελεύοντας τους Τουρκαλβανούς που συνέχιζαν να πληθαίνουν κατά χιλιάδες.

Σουλιώτες και Σουλιώτισσες συνέχισαν να αποκρούουν όλες τις επιθέσεις μέχρι το βράδυ πολεμώντας ακατάπαυστα για 14 ώρες. Η εχθρική στρατιά συμπληρώνονταν κατά κύματα και ήταν θέμα χρόνου να πιαστούν όλα τα περάσματα. Ο Καπετάν Κουτσονίκας διέταξε νυχτερινή εξόρμηση ώστε να διαφύγουν μέσα από τα εχθρικά στίφη πριν ξημερώσει. Έλαβε χώρα έτσι, λίγες μέρες πριν τα Χριστούγεννα του 1803, η άγνωστη μέχρι σήμερα Έξοδος του Ζαλόγγου. Εμπροσθοφυλακή και οπισθοφυλακή ήταν οι πολεμιστές και στο μέσο της φάλαγγας μπήκαν τα γυναικόπαιδα. Διαμοιράστηκαν οι φάρες έτσι ώστε καμιά να μην ξεκληριστεί και μόλις νύχτωσε βαθιά ξεκίνησαν. Ο εχθρός όμως τους περίμενε και βρήκαν αντίσταση αλλά δεν πτοήθηκαν. πήγαν απ’ τους γκρεμούς. Οι πολεμιστές της εμπροσθοφυλακής άνοιξαν δρόμο με τα σπαθιά τους κατακόβοντας κατά εκατοντάδες τους εχθρούς. Με ορμή διέσχισαν τα στίφη των Οθωμανών και

διέφυγαν. Καθώς όμως πολλά γυναικόπαιδα δεν κατάφεραν να φύγουν αιχμαλωτίστηκαν και οι Καπετάν Κουτσονίκας και Καπετάν Γούσης Μπούσμπος, που αρνήθηκαν να φύγουν. Δασώθηκε πάντως, εκτός 50 ηρώων που έπεσαν, το πλέον αξιόμαχο τμήμα 500 Σουλιωτών.

Όμως ένα τμήμα 70 περίπου γυναικών που είχε εγκλωβιστεί παράμερα σε απόκρημνη τοποθεσία κινδύνεψε να ατιμαστεί. Απομονωμένες, χωρίς να γνωρίζει κανείς τον κίνδυνο που διέτρεχαν έβλεπαν τους Οθωμανούς να πλησιάζουν. Εκεί στην ερημιά θα ήταν έρμαιο των ορέξεων του εχθρού. Τότε, γύρω στις 17 Δεκεμβρίου, έστησαν χορό, πιάστηκαν η μια με την άλλη κι αφού πέταξαν τα παιδιά τους έπεσαν κι αυτές χορεύοντας και τραγουδώντας. Της πτώσης επέζησαν μόνο δυο κοριτσάκια. Όλες οι άλλες σκοτώθηκαν για να μην ατιμαστούν. Ήταν ο Χορός του Ζαλόγγου.

Με το που έφτασε ο Αλήπασας χτυπιόνταν με μανία γιατί του ξέφυγαν μέσα από τα χέρια του οι Σουλιώτες πολεμιστές της φάλαγγας του Κουτσονίκα. Είχε εν τω μεταξύ φτάσει κι ο στρατηγός του Σελιχτάρ Μπόντα που είχε ορκιστεί για τη συμφωνία και του είπε: «... εσύ αφέντη μου με τις απιστίες σου μας κατάντησες να μην έχουμε ούτε θρησκεία ούτε καμία υπόληψη στον κόσμο και δεν ξέρω που θα καταντήσουμε με τις επιορκίες μας και με τις αθετήσεις των υποσχέσεων μας. Ποιός από δω και πέρα μπορεί να μας πιστεύει; ή νομίζεις ότι με αυτά έχουμε να κερδίσουμε κάτι; ιδού το αποτέλεσμα της μπαμπεσιάς σου. Έπιασες δυο γέροντες και μερικά αδύναμα γυναικόπαιδα. Αυτοί που αξίζουν όλοι σώθηκαν κι ενώ θα μπορούσε να μας είναι χρήσιμοι φίλοι, μας είναι τώρα οι πιο επικίνδυνοι εχθροί». Αφού είδε ο Αλήπασας ότι ο πολέμαρχος του είχε δίκιο, ισχυρίστηκε για μια ακόμη φορά ότι άθελα του κι από λάθος έγινε αυτή η μάχη κι απελευθέρωσε τους αιχμαλώτους που πήγαν στους Μποτσαραίους στα Τζουμέρκα. Στην Πάργα και να ήθελαν να πάνε δε χωρούσαν. Άλλωστε ήταν προφανές ότι ο πόλεμος θα συνεχίζονταν. Ενωμένοι με τους Μποτσαραίους στο Σέλτσο θα ήταν ισχυρότεροι. Την μπαμπεσιά του πάντως θα του τη γυρνούσαν οι Σουλιώτες στον καιρό της._ (δγκ)

Η αντίσταση του Καποδίστρια

Η Μεγάλη Ελληνική Επανάσταση του 1821 ήταν μέρος μιας αλυσίδας ιστορικών γεγονότων που καταδεικνύουν τις διαρκείς προσπάθειες των Ελλήνων να ανακτήσουν την ελευθερία τους. Από την Χειμάρρα μέχρι τον Πόντο κι από την Μακεδονία μέχρι την Κρήτη οι Έλληνες διαρκώς διεκδικούσαν με τα όπλα την αναγέννηση τους. Οι προσπάθειες τους καρποφόρησαν τελικά, έστω και μερικώς, μετά την Επανάσταση του 1821. Αυτό οφείλεται στην αυτοθυσία των αγωνιστών αλλά και στην εμπνευσμένη ηγεσία φωτεινών προσώπων του Ελληνισμού. Ένας εκ των θεμελιωτών της παλιγγενεσίας είναι ο Ιωάννης Καποδίστριας, η συμμετοχή του οποίου στους εθνικούς αγώνες είχε ξεκινήσει πολλά χρόνια πριν το 1821. Η άχλη της ιστορίας λόγω ανεπαρκούς μελέτης αλλά και αντικειμενικών δυσκολιών εμποδίζει ίσως την ολοκληρωμένη κατανόηση του άθλου της ελληνικής επανάστασης. Αυτό δυσχεραίνεται περισσότερο από σκόπιμη ή μη διαστρέβλωση και αναπαραγωγή ιστορικών ανακριβειών. Ο ήλιος της ιστορικής γνώσης όμως έχει τη δύναμη να διαλύσει κάθε σκοτάδι αμάθειας και ψεύδους. Η αποκάλυψη των γεγονότων είναι χρέος όλων μας.

Ύψιστης σημασίας γεγονός αποτέλεσε, κατά τη γνώμη μου, η υπεράσπιση της Λευκάδας στα 1807 έναντι του Αλήπασα από τους ενωμένους Έλληνες οπλαρχηγούς υπό τον Ιωάννη Καποδίστρια. Ο Καποδίστριας πήγε στη Λευκάδα ως έκτακτος επίτροπος της κυβέρνησης της αυτόνομης Επτανησιακής Πολιτείας για να συντονίσει την άμυνα του νησιού από κοινού με τους Ρώσους έναντι των οθωμανικών στρατευμάτων του Αλήπασα και το κατάφερε. Ο Καποδίστριας μαζί με Έλληνες Κερκυραίους και τον Δεσπότη Άρτας και Ναυπάκτου Ιγνάτιο εμψύχωσε, προετοίμασε και ενέπνευσε τους Λευκαδίτες. Κάλεσε δε την τότε πολεμική αφρόκρεμα του ελληνισμού. Οι Δημήτρης Καραΐσκος, Κατσαντώνης, Λεπενιώτης, Κολοκοτρώνης, Φώτος Τζαβέλλας, Κίτσος Μπότσαρης, Χρηστάκης Καλόγερος, Δράκος Γρίβας, Νότης Μπότσαρης, Νάστος Ζέρβας, Κώστας Δεσπότης, Χορμόβας, Δαγκλής, Καλόγερος, Γεώργιος Γρίβας, Απόστολος Λεβεντάκης, Χρήστος Θωμάς, Ιωάννης Γούστης, Αναστάσιος Τσέγιος, Ιωάννης Κουρούπης, Κόγκας, Κατσίμπαλης, Νάστος Τζίμας, Αναγνωσταράς, Χρυσοσπάθης, Δημητρακόπουλος, Φαρμάκης, Σκυλοδήμος, Κουμπάρης, Παντούλας, Διαμάντης Τζίμας, Τζονιός, Κώστας Απο-

στόλης, Κουτσικόπουλος, Ιωάννης Καστανάς, Καλόγερος Τσάμης, Περραιβός, Απόστολος Μπόδος, Χρήστος Μπόδος και ο Έλληνας στρατηγός του ρωσικού στρατού Εμμανουήλ Παπαδόπουλος έδωσαν το παρόν.

Η επιχείρηση στρατιωτικά ήταν επιτυχής. Οι Έλληνες νίκησαν τους Οθωμανούς και κράτησαν τη Λευκάδα. Ο διεθνής ορίζοντας όμως ήταν συννεφιασμένος. Την ίδια χρονιά τα Επτάνησα πέρασαν στη γαλλική επιρροή μέχρι το 1810 οπότε ανέλαβαν οι Άγγλοι. Εν τω μεταξύ ο Φώτος Τζαβέλλας φαρμακώθηκε από τον Αλήπασα το 1809 στην Κέρκυρα. Ομοίως ο Κίτσος Μπότσαρης δολοφονήθηκε στην Άρτα το 1813. Εξοντώθηκαν επίσης ο Παπαθύμιος Βλαχάβας μετά την αποτυχημένη επανάσταση του το 1808, ο Κατσαντώνης με τον αδερφό του Χασιώτη το 1808 κι ο άλλος αδερφός του Λεπενιώτης το 1812 όπως και άλλα παλικάρια. Οι Οθωμανοί δηλαδή είχαν καταλάβει τον κίνδυνο και προσπαθούσαν να εξοντώσουν κάθε ελληνική πολεμική δύναμη. Δεν τα κατάφεραν. Η ιστορική εξέλιξη τους διέψευσε.

Παρά την πτώση του Σουλίου, παρά τις διώξεις Κλεφτών κι Αρματολών σε Ρούμελη, Ήπειρο, Μακεδονία, Πελοπόννησο, Κρήτη, Θεσσαλία οι Έλληνες συνέχιζαν να συσπειρώνονται για τον μεγάλο ξεσηκωμό τους. Μυστικά αλλά με σύστημα και επιμονή άρχισαν να οργανώνονται. Αυτό καταδεικνύει κατά τη γνώμη μου αυτό το ιστορικό γεγονός. Η συγκέντρωση στα 1807 της αφρόκρεμας των Ελλήνων οπλαρχηγών υπό τον Καποδίστρια σηματοδοτεί την έναρξη της πολεμικής προετοιμασίας του Έθνους. Από τότε άλλωστε ξεκίνησαν πολλοί πολεμιστές να υπηρετούν στο ρωσικό, στο γαλλικό ή στον αγγλικό στρατό αναπτύσσοντας πολεμική δραστηριότητα σε διάφορες περιοχές. Από τότε επίσης ξεκίνησε ο Καποδίστριας τη διεθνή διπλωματική του πορεία. Όσο κι αν οι τότε ενέργειες καλύπτονται από άκρα μυστικότητα, τα μετέπειτα γεγονότα μας επιτρέπουν να κατανοούμε πληρέστερα την ιστορική ροή. Έκτοτε πάντως Καποδίστριας και Οπλαρχηγοί ήταν σε διαρκή επικοινωνία._ (δγκ)

Ο ήρωας Μακρυγιάννης

Εφτά σοβαρά τραύματα μέτρησε ο γιατρός στο σώμα του νεκρού πολεμιστή το 1864 κι αμέτρητες άλλες μικρότερες ουλές από σπαθιές και βόλια. Παράσημα οι λαβωματιές του επαναστάτη Μακρυγιάννη που 23 ετών ξεκίνησε το 1821 να πολεμά για την ελευθερία του έθνους. Από τους γνωστούς ήρωες ο Μακρυγιάννης είναι αυτός που στο πρόσωπο του αντιπροσωπεύεται πληρέστερα ο ελληνικός λαός. Χωρίς να είναι στρατιωτικός, κοτζαμπάσης, επιστήμων ή προύχοντας του εξωτερικού έπεσε απ' την πρώτη στιγμή στη φωτιά της Επανάστασης. Πολέμησε, μάτωσε, κινδύνεψε, φυλακίστηκε αλλά δεν σταμάτησε ποτέ να πολεμά για την απελευθέρωση του Γένους. Γι' αυτό και αγαπήθηκε από τον απλό λαό και κυρίως στην λατρεμένη του Αθήνα όπου εγκαταστάθηκε, η μνήμη του διατηρήθηκε πάντα με αγάπη. Σε αντίθεση με όλους ανεξαιρέτως τους πολιτικούς που τον πολέμησαν και με μανία προσπάθησαν να τον αποδομήσουν. Προσπάθεια που δυστυχώς συνεχίζεται μέχρι τις μέρες μας. Γιατί το επαίσχυντο σύστημα που κυριάρχησε στη χώρα με την Απελευθέρωση δυστυχώς διατηρείται μέχρι σήμερα. Αυτό το σύστημα ιδιοτελών υποτακτικών ξένων συμφερόντων που παραπλανώντας το λαό φροντίζουν σε βάρος της πατρίδας τη δική τους ωφέλεια.

Τρεις είναι οι κυριότερες κατηγορίες που δόλια συκοφαντούν τον ήρωα Μακρυγιάννη. Ότι ήταν τοκογλύφος, ότι πλούτισε και ότι υπηρετούσε ξένες πρεσβείες. Όσον αφορά την τοκογλυφία αναφέρονται στο εμπόριο που έκανε ο Μακρυγιάννης μέχρι το 1821. Δεν λένε όμως ότι έτσι γινόνταν τότε το εμπόριο, με δανεισμό υψηλού επιτοκίου και με τεράστιο ρίσκο. Το εμπόριο ήταν το μόνο που οι φτωχοί ακτήμονες Έλληνες μπορούσαν ασχοληθούν αφού κι οι τέχνες ακόμη ανήκαν σε συντεχνίες. Έμποροι άλλωστε ήταν κι οι πρωτοπόροι της Φιλικής Εταιρείας που κι αυτούς σήμερα προσπαθούν να αποδομήσουν γιατί δεν μπορούν να αποδεχτούν ότι η Ελληνική Επανάσταση έγινε κυρίως από τον απλό λαό. Δεν έγινε ούτε από ευγενείς ούτε από ξένα κέντρα. Ο Μακρυγιάννης όμως που προσπαθούσε σαν ορφανό φτωχόπαιδο να επιβιώσει και να προκόψει, δεν δίστασε στιγμή να παρατήσει τα πάντα και να σηκώσει τ' άρματα ενάντια στον ξένο δυνάστη.

Κατηγορούν τον Μακρυγιάννη για τοκογλύφο αλλά κι ότι πλούτισε.

Τον κατηγορούν ότι ζητούσε λεφτά κατά την επανάσταση. Ξεχνούν όμως ότι όλοι οι οπλαρχηγοί έψαχναν και ζητούσαν χρήματα για να συντηρήσουν τους πολεμιστές τους. Ξεχνούν επίσης ότι οι ΤΟΚΟΓΛΥΦΟΙ ΔΕΝ ΠΟΛΕΜΟΥΝ. Δεν πέφτουν στη φωτιά της μάχης, ούτε βγαίνουν μπροστά με το σπαθί στο χέρι. Οι πραγματικοί τοκογλύφοι κρύβονται την ώρα του κινδύνου και εμφανίζονται μετά χωρίς πληγές και ζητούν τιμές κι αξιώματα, θέσεις και αμοιβές. Ότι ακριβώς δηλαδή έκαναν όσοι τον κατηγορούν. Άνθρωποι απόλεμοι που φρόντισαν να καταλάβουν με κάθε τρόπο χρήσιμες θέσεις και να πλουτίσουν. Ας δείξουν πρώτα τις δικές τους πληγές κι ας τις συγκρίνουν με τις πληγές του Μακρυγιάννη. Ας συγκρίνουν και τις περιουσίες τους. Η μόνη περιουσία του Μακρυγιάννη ήταν ένα σπίτι κι ένα περιβόλι. Μ' αυτά και με μια διακοπτόμενη σύνταξη προσπαθούσε να ζήσει την υπερπολύτεκνη οικογένεια του. Βέβαια πάμπολλοι άλλοι αγωνιστές δεν είχαν ούτε αυτά γι' αυτό κι ο Μακρυγιάννης δεν σταμάτησε ποτέ να ζητά την αποκατάσταση των συμπολεμιστών του και συνεχώς βοηθούσε ακόμη και σε βάρος της οικογένειας του. Αν ήταν τέτοιος θα μπορούσε ο ίδιος να έχει πάρει και θέσεις κι αξιώματα και πλούτη. Αλλά ο Μακρυγιάννης εξήλθε του αγώνα πολύ φτωχότερος απ' ότι μπήκε, όπως πολλοί άλλοι γνήσιοι πατριώτες. Σε αντίθεση με άλλους που βρέθηκαν μετά την απελευθέρωση με αμέτρητα σπίτια, μαγαζιά κι εργαστήρια και εκατοντάδες στρέμματα. Γι' αυτούς όμως οι σύγχρονοι επικριτές του δεν λένε κουβέντα. Τους ξεχνούν. Όπως ξεχνούν να αναφέρουν ότι αυτοί πλούτισαν γιατί προσκολλήθηκαν σε κάποια ξένη πρεσβεία. Δεν τσακώθηκαν βέβαια ούτε με τους ξένους ούτε με τους ντόπιους άρχοντες. Ο Μακρυγιάννης όμως ενώ στήριξε όλες τις ελληνικές κυβερνήσεις στην αρχή τους, στην πορεία όλες τις έλεγξε. Τις έκρινε και εναντιώθηκε σε κάθε αδικία και σε κάθε λάθος πολιτική. Γι' αυτό κι όλες τον κυνήγησαν, τον συκοφάντησαν και τον φυλάκισαν. Το ίδιο συνέβη άλλωστε σε όλους τους αγωνιστές της Επανάστασης. Οι πρεσβείες ενώ όλες προσπάθησαν να προσεταιριστούν τον Μακρυγιάννη βρήκαν άλλους υποτακτικούς, πρόθυμους και πειθήνιους συνοδοιπόρους.

Ο Μακρυγιάννης όπως ακριβώς κι ο ελληνικός λαός, χωρίς να λογαριάσει ζωή κι αγαθά, πολέμησε υπέρ πίστεως και πατρίδος. Στήριξε όλες τους κυβερνήτες της χώρας κι απ' όλους απογοητεύτηκε. Ζήτησε βοήθεια απ' όλα τα φιλικά κράτη κι απ' όλα εγκαταλείφτηκε.

Είδε τους καπεταναίους του να πολεμιόνται αναμεταξύ τους, να επιδιώκουν δύναμη κι εξουσία. Είδε τους μορφωμένους Έλληνες του εξωτερικού να προσκολλούνται στους δυνατούς και να φροντίζουν τα συμφέροντα τους. Είδε τους πολιτικούς να δημιουργούν φατρίες, μίση και φαγωμάρα. Είδε εμφυλίους πολέμους εν μέσω επανάστασης, είδε ανείπωτη καταστροφή κι αδικίες. Είδε πολεμιστές να φυλακίζονται και να εξοντώνονται, αγωνιστές να πένονται, χήρες κι ορφανά να ζητιανεύουν. Είδε την Επανάσταση να κινδυνεύει και τελικά να μένει ανολοκλήρωτη. Είδε απόλεμους ανθρώπους να τιμώνται, διεφθαρμένους να προωθούνται σε θέσεις, κλέφτες να πλουτίζουν. Είδε τους ξένους προστάτες να εκμεταλλεύονται την ανάγκη μας. Ο Μακρυγιάννης όμως, όπως ακριβώς κι ο ελληνικός λαός, όσο κι αν προδόθηκε από αδερφούς και ξένους, όσο κι αν λύγισε στην ανάγκη δεν υποτάχθηκε. Φυλακίστηκε γέρος και το λαβωμένο του κορμί σακατεύτηκε στο μπουντρούμι αλλά η ψυχή του έμεινε λέφτερη, σαν την ψυχή του λαού. Δεν σταμάτησε στιγμή να αγωνίζεται για την εθνική ολοκλήρωση.

Η Μεγάλη Ελληνική Επανάσταση είναι μοναδικό παγκόσμιο φαινόμενο κατά το οποίο ο λαός στάθηκε ψηλότερα από τους ηγέτες του. Μπορεί η ηγέτες του να σκοτώνονταν, να φυλακίζονταν, να εγκατέλειπαν ή να αποτύγχαναν αλλά ο λαός δεν σταματούσε. Έβγαζε νέους ηγέτες, τους στήριζε και τους ακολουθούσε. Ακόμα κι αν ξέμενε από ηγέτες συνέχιζε τον αγώνα. Μέχρι που ξέμεινε από δυνάμεις. Τότε υπέκυψε στην ανάγκη και δέχτηκε μια μισή απελευθέρωση. Μέχρι που τη συνέχισαν τα παιδιά του. Πάντα υπέρ πίστεως και πατρίδος. Αυτό είναι το Ελληνικό Έθνος γνήσιο παιδί του οποίου είναι ο Μακρυγιάννης.

Έσφαλε βέβαια, όπως έσφαλε κι ο λαός στηρίζοντας ανάξιους ανθρώπους, λαοπλάνους και στηριζόμενος σε ελπίδες μάταιες. Σφάλματα που δικαιολογούνται από τη φωτιά του πολέμου, την αμορφωσιά της εποχής και τις ανάγκες της επανάστασης. Το καταπληγωμένο κορμί του Μακρυγιάννη όμως όμοιο με το βασανισμένο κορμί της Ελλάδος είναι η απόδειξη της θυσίας εκείνων των ηρώων. Χάρη στους αγώνες και τα βάσανα εκείνων ήρθε η ελευθερία έστω και μισή. Η ολοκλήρωση της δεν είναι χρέος δικό τους, εκείνοι έκαναν το χρέος τους, είναι χρέος των σημερινών Ελλήνων. Αυτό όμως προϋποθέτει γνώση της ιστορίας.

Όσοι αγαπούν την ιστορία οφείλουν να μελετήσουν την Επανάσταση του 1821, γέννημα της οποίας είμαστε, αφού όμως συμπεριλάβουν και τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη. Χάρη στην έμφυτη κλίση του ήρωα για το γράψιμο και χάρη στον αείμνηστο Ιωάννη Βλαχογιάννη έχουμε ένα μοναδικό μνημείο ελληνικού λόγου. Όσοι θέλουν να γνωρίσουν τον ήρωα Μακρυγιάννη ας διαβάσουν τα απομνημονεύματα του κι ας μελετήσουν τα εξαιρετικά αρχεία του Βλαχογιάννη.

Η σημαντικότερη πάντως προσφορά του Μακρυγιάννη είναι τη γνώμη μου η μάχη των Μύλων στα 1825 όπου ηττήθηκε ο Ιμπραήμ και η Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 όπου αποκαταστάθηκε το Σύνταγμα. Για αυτά τα δυο γεγονότα ο Μακρυγιάννης συγκαταλέγεται στους εθνικούς ήρωες. Πλούσια βέβαια η πολεμική του δράση και πολύτιμη η συνεισφορά του στους εραστές της ιστορίας. Πάντα όμως πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη τις συνθήκες της τότε εποχής με τις ανάγκες, τους κινδύνους και τους εμφυλίους πολέμους. Οι Μωραΐτες εχθρεύονταν τους Ρουμελιώτες, οι Ρουμελιώτες τους Σουλιώτες, οι Σουλιώτες τους Νησιώτες, οι Υδραίοι τους Σπετσιώτες, αυτοί κι οι δυο μαζί τους Ψαριανούς, οι Βαλτινοί τους Ξηρομερίτες, οι Ξηρομερίτες τους Αρτινούς κι ο κατάλογος συνεχίζεται μακρύς. Όταν σε αυτές τις αντιπαλότητες προστέθηκε η πανουργία πολιτικών και ξένων τότε γεννήθηκαν πολλά δεινά για το Έθνος. Αυτές τις αδυναμίες υποδαύλισαν ξένα συμφέροντα που διατηρούνται μέχρι σήμερα. Ο καλοπροαίρετος μελετητής της ιστορίας πάντως οφείλει να φιλτράρει τις πηγές και να διασταυρώνει απόψεις και πληροφορίες.

Ο Μακρυγιάννης συμμετείχε από την αρχή στον αγώνα και είδε τον οπλαρχηγό Γώγο να κατηγορείται για προδοσία από απόλεμους πολιτικούς και αντίπαλους, όπως και όλοι σχεδόν οι οπλαρχηγοί στη συνέχεια. Είδε τους Ξηρομερίτες να ληστεύουν τους Έλληνες της Άρτας, είδε τον Οδυσσέα να κατατρέχει αντίθετους, τον Γκούρα να καταδυναστεύει τους Αθηναίους, είδε τους Πελοποννήσιους οπλαρχηγούς να κοιτούν τα τοπικά τους συμφέροντα, είδε τους κοτζαμπάσηδες να κοιτάν τα πλούτη τους, είδε τους μορφωμένους Έλληνες να ζητούν αξιώματα, να τρώγονται αναμεταξύ τους οι Επαναστάτες για εξουσία, είδε τον Καραϊσκάκη να ευνοεί τους Ρουμελιώτες, τους Σουλιώτες να αρνούνται να υποταχθούν σε άλλους αρχηγούς, είδε ανάξιους ηγέτες, πονηρούς πολιτικούς, είδε φατρίες, συμφέροντα και

αλληλοσπαραγμό, είδε αιματηρούς εμφύλιους πολέμους, είδε τον Καποδίστρια να διορίζει τον αδερφό του και να κυβερνά με κλίκα, είδε Έλληνες να υποτάσσονται σε ξένες πρεσβείες, είδε την Αντιβασιλεία να εκτελεί Έλληνες αγωνιστές, είδε τέλος το Βασιλιά να φροντίζει όχι για το λαό του αλλά για τους υποτακτικούς του και τα κόμματα τους.

Βέβαια οι ήρωες του 1821 όπως ο Κολοκοτρώνης, ο Καραϊσκάκης, ο Οδυσσέας, ο Παπαφλέσσας, ο Καποδίστριας ήταν μεγάλοι Έλληνες χάρη στους οποίους το Έθνος απέκτησε την ελευθερία του. Ηγέτες που ο Μακρυγιάννης ακολούθησε και στήριξε. Αλλά δεν απέφυγαν τα λάθη. Παρά τα λάθη και τις παραλείψεις όμως πολέμησαν και θυσιάστηκαν για το Γένος. Γι' αυτό κι ο λαός όσο και αν τους έκρινε, τους ακολούθησε, τους στήριξε και τελικά τους λάτρεψε. Λάθη οπωσδήποτε έκανε κι ο Μακρυγιάννης όπως το να στηρίξει ανθρώπους που τελικά αποδείχτηκαν ανάξιοι σαν τον Κωλέττη, τον Μαυροκορδάτο, τον Μεταξά. Λάθη που κι ο ίδιος αναγνώρισε για ανθρώπους που όταν διαπίστωσε το ποιόν τους δεν δίστασε να πολεμήσει. Πόσοι μπορούν να συγκριθούν με τις λαβωματιές του στις μάχες; Πόσοι μπορούν να επικαλεστούν ότι πολέμησαν με ανοιγμένο κρανίο; Όπως στη μάχη του Αναλάτου που πολλοί ανιστόρητοι ή κακοπροαίρετοι συκοφαντούν τον ήρωα; Μάχη κατά την οποία πολλοί γενναίοι οπλαρχηγοί απέφυγαν να ρίξουν από μακρυά έστω μια μπαταριά;

Ο Μακρυγιάννης ποτέ δεν απέφυγε τη φωτιά του αγώνα και δεν σταμάτησε να αγωνίζεται. Ακόμα κι όταν έβλεπε τον κίνδυνο, ακόμα κι όταν οι Έλληνες αλληλοσπαράζονταν. Αυτό εκμεταλλεύονται οι συκοφάντες του όταν τον κατηγορούν για την περίοδο του Καποδίστρια. Αποκρύπτουν όμως ότι τότε ήταν περίοδος εμφυλίου, όπου Έλληνες πολεμούσαν Έλληνες και γι' αυτό βαρύνεται και ο Μέγας Καποδίστριας που αναμφισβήτητα είναι από τους σημαντικότερους Έλληνες όλων των εποχών. Δεν απέφυγε όμως κι αυτός τα λάθη που κάθε μεγάλος άνθρωπος διαπράττει. Αλλά γι' αυτό δεν φταίει ο 30χρονος Μακρυγιάννης που έβλεπε τη φατρία του Αυγουστίνου να φυλακίζει και να κατατρέχει αγωνιστές. Ούτε βέβαια ο Μιαούλης, ο Κανάρης, ο Κολοκοτρώνης, ο Μαυρομιχάλης ήταν προδότες όπως κατηγορήθηκαν όλοι ανεξαιρέτως οι ήρωες του '21. Παρασύρθηκαν πάντως σε εμφύλιους σπαραγμούς κι αυτό το πλήρωσαν οι ίδιοι και κυρίως ο ελληνικός λαός.

Όμως ο λαός λάτρεψε τους Αρχηγούς του όσο κι αν έσφαλλαν, έτσι κι ο Μακρυγιάννης. Γνήσιο τέκνο του ελληνικού λαού πολέμησε στην πρώτη γραμμή και δεν σταμάτησε να αγωνίζεται μέχρι τελευταίας ρανίδας του αίματος του. Το μαρτυρά το καταλαβωμένο κορμί του. Πολεμήθηκε από την εξουσία αλλά δεν υποτάχθηκε. Ο Μακρυγιάννης λάτρεψε την Ελλάδα και λατρεύεται από τους Έλληνες μέχρι σήμερα._ (δγκ)

Το όραμα του ΄21

Οι παππούδες των παππούδων μας έκαναν την αρχή κι από σκλάβοι γίναν ελεύθεροι, άνοιξαν το δρόμο. Τα εγγόνια τους, οι δικοί μας δηλαδή παππούδες με τη σειρά τους αγωνίστηκαν, μάτωσαν, θυσιάστηκαν.

Έκαναν λάθη; Ναι! Πάλεψαν όμως περισσότερο απ' ότι λάθεψαν. Και πάλεψαν για μας: «Α δε φυτέψει ο γέρος ελιά, που θα βρει ο νιος να κάνει λάδι;»

Μας παρέδωσαν έτσι το μεγαλύτερο αμιγώς ελληνικό κράτος της μακραίωνης ιστορίας μας. Εμείς τώρα πρέπει, αφού διασφαλίσουμε το κράτος των παππούδων μας, να κάνουμε το δικό μας χρέος. Να φτιάξουμε τον πολιτισμό μας. Τον δικό μας ελληνικό πολιτισμό. Αυτή είναι και η αξία της ζώσας ιστορίας μας. να γίνει οδηγός της πολιτισμικής μας αναγέννησης. Πολιτισμός ζωντανός όμως που να βελτιώνει αντάμα το ζην με το ευ ζην. Βελτίωση άμεση του πρακτικού βίου αλλά και της ψυχικής καλλιέργειας. Ανύψωση του σώματος μαζί και του πνεύματος.

Βέβαια οι άνθρωποι δεν είναι όλοι το ίδιο. Υπάρχουν άνθρωποι πράοι κι άνθρωποι άξεστοι. Υπάρχουν άνθρωποι που τους αρέσει να δίνουν κι άνθρωποι που τους αρέσει να αρπάζουν. Δεν είναι όμως μόνο ζήτημα φύσεως. Η ανθρώπινη συμπεριφορά παράλληλα με τη φύση διαμορφώνεται από τις συνθήκες, την ανατροφή, τον πολιτισμό, την ηθική. Η κοινή συνισταμένη συμπεριφορών είναι όμως αυτή που διαμορφώνει τη συμπεριφορά ενός κράτους.

Η Ελλάς έζησε και μεγάλωσε γιατί οι Έλληνες ήθελαν να ζήσει και να μεγαλώσει. Θέλω συλλογικό, που εκφράστηκε ως συνισταμένη ατο-

μικών θέλω. Η κοινή βούληση, η συνισταμένη θέληση είναι αυτή που καθόρισε και θα καθορίσει την πορεία του Έθνους. Οφείλουμε λοιπόν να παλέψουμε για την κοινή αντίληψη. Την κοινή βούληση.

Βούληση να φτιάξουμε το κράτος μας! Να φτιάξουμε τον σύγχρονο ελληνικό τρόπο ευζωΐας. Να η σημερινή Μεγάλη Ιδέα! Κι αν μας πούνε μεγαλοϊδεάτες που θέλουμε να φωτίσουμε τον κόσμο ολόκληρο, που θέλουμε να εξυψώσουμε τον πολιτισμό μας… δεν πειράζει! Άλλωστε ο πολιτισμός των Ελλήνων είναι πάντοτε βαθιά ανθρωπιστικός. κι ο ανθρωπισμός μαλακώνει ακόμη και τις πιο ανήλιαγες ψυχές. Το θέατρο, η ποίηση, η μουσική, η λογοτεχνία, η φιλοσοφία, η καλλιτεχνία, οι επιστήμες, ο αθλητισμός όπως γλυκαίνουν πάντα τις καρδιές των ανθρώπων, έτσι θα σιγάσουν και τις σκιασμένες φωνές. Ας γίνουν Πολιτισμός και Ανάπτυξη το δικό μας σύμβολο. Ο δικός μας δικέφαλος αετός._ (δγκ)

Ο Υιός του Ανθρώπου

Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν· ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ· ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. (Κατά Ιωάννην 12,20-23)

Ο Θεάνθρωπος Σωτήρ θεμελίωσε δια του Λόγου και της Θυσίας Του την πίστη των ανθρώπων. Η δύναμη της πίστης δια τους αποδεχόμενους το Φως είναι ακατανίκητος. Δεν υπάρχει τίποτα που η πίστη δεν μπορεί να υπερνικήσει αφού ο τρισυπόστατος Λόγος ολοκληρώνει την ανθρώπινη ύπαρξη κατά σώμα, ψυχή και πνεύμα. Η ύλη δια του Λόγου υψούται, η ψυχή φωτίζεται και το πνεύμα λάμπει. Ο Λόγος ως Ον εξαφανίζει το Μη Ον όπως το φως εξαφανίζει το σκότος, έτσι και κάθε δύναμη σκοτεινή σκορπίζει και χάνεται μπροστά στην πίστη των ανθρώπων.

Ας αγκαλιάσουμε όλοι μας την προαιώνια αυτή αλήθεια ώστε να θερμάνει τις ψυχές μας, να φωτίσει το πνεύμα μας και να δυναμώσει τα κορμιά μας σήμερα, στη δύσκολη περίοδο που διανύουμε. Οδηγοί μας οι πρόγονοι μας. Αυτοί στους οποίους χρωστάμε το πολυτιμότερο αγαθό μας: την ελευθερία μας. Αυτοί που για να μας γεννή-

σουν ελεύθερους δεν δίστασαν να θυσιάσουν την υγεία τους, την περιουσία τους και τη ζωή τους ακόμη. Αυτοί που με τους αγώνες τους και τις νίκες τους μας έδωσαν την απόδειξη: το πνεύμα νικάει την ύλη. Η πίστη σώζει! Γι' αυτό και εγέρθησαν υπέρ Πίστεως και Πατρίδας, αφού η πίστη εξασφαλίζει την πατρίδα. Όλοι ανεξαιρέτως. Από τον Ρήγα που το έγραφε στη σφραγίδα του και τους Σουλιώτες που το σφράγισαν με τη θυσία τους μέχρι τους ήρωες της Επανάστασης του 1821 με τις σημαίες τους που έφεραν τον Σταυρό.

Ποια γήινη λογική μπορεί να ερμηνεύσει το Θαύμα του '21; Ποιος νους μπορεί να κατανοήσει την Παλιγγενεσία χωρίς να αποδεχτεί την ύπαρξη της ψυχής; Η υλική δύναμη, η αριθμητική υπεροχή, η αφθονία εφοδίων, το χρυσάφι και το μπαρούτι εξανεμίστηκαν μπροστά στο ψυχικό μεγαλείο των Ελλήνων και την πνευματική τους ανόρθωση. Αυτό το πέτυχαν συλλογικά. Προδότες, ολιγόψυχοι και σκάρτοι Έλληνες υπήρξαν βέβαια αλλά ήταν λιγότεροι. Οι πολλοί, το ελληνικό έθνος στο σύνολο του όμως ηγέρθει σε μέγα ύψος. Πως το κατόρθωσε; Με τη δύναμη της πίστης στο Σωτήρα Χριστό και την Παναγία Μητέρα. Τους πολέμησαν με λύσσα πολλοί. Απέτυχαν. Οι Έλληνες νίκησαν και δόξασαν τον Υιό του Ανθρώπου.

Φέτος, 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821, ας τιμήσουμε τους προγόνους μας που μας γέννησαν ελεύθερους. Εκείνους που έδειξαν το δρόμο σε ολόκληρη την ανθρωπότητα αποδεικνύοντας ότι όλα είναι εφικτά με την πίστη: Ιησούς Χριστός νικάει κι όλα τα κακά σκορπάει! (δγκ)

Τιμή και δόξα στους ήρωες του 1821!

ISSN 2654-1831
05
9 772654 183101

εορταστικό τεύχος για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821

τεύχος 5 - α' έκδοση

Ιανουάριος - Μάρτιος 2021